

شیوه‌نامه نحوه جذب، آموزش، صدور و لغو پروانه داورى و تأسیس نهادهای داورى

با استناد به مقررات ماده 9 «دستور العمل ساماندهی حل و فصل اختلافات از طریق داورى و ایجاد و توسعه نهادهای داورى» مصوب 12/ 11/ 1400 رئیس قوه قضائیه، شرایط جذب، آموزش ابتدا و ضمن خدمت، صدور، تمدید یا لغو پروانه داورى و تأسیس نهادهای داورى بر اساس مقررات این شیوه‌نامه است.

الف- تعاریف و اصطلاحات

ماده 1- تعاریف و اصطلاحات به کار رفته در این شیوه نامه به شرح زیر است:

1. مرکز: مرکز توسعه حل اختلاف؛
2. معاونت: معاونت توسعه حل اختلاف دادگستری کل استان؛
3. اداره کل: اداره کل توسعه امور میانجی‌گری و داورى؛
4. دستور العمل: دستور العمل ساماندهی حل و فصل اختلافات از طریق داورى و ایجاد و توسعه نهادهای داورى مصوب 1400/11/12 رئیس قوه قضائیه.
5. شورای مشورتی: شورای مشورتی داورى موضوع ماده 4 دستور العمل.

ب- شرایط جذب

ماده 2- داوران حرفه‌ای از بین دارندگان دانشنامه کارشناسی و بالاتر در رشته‌های حوزوی، حقوق و فقه و حقوق ارزیابی و جذب می‌شوند. داوران باید دارای شرایط زیر باشند:

1. تدین به دین مبین اسلام و التزام عملی به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ولایت مطلقه فقیه؛
2. حسن شهرت به امانت و دیانت و صحت عمل؛
3. عدم اعتیاد به مواد مخدر، روان‌گردان و عدم استفاده از مشروبات الکلی؛
4. داشتن کارت پایان خدمت و وظیفه عمومی یا معافیت از آن برای مشمولان؛
5. نداشتن سابقه محکومیت مؤثر کیفری و عدم محرومیت از حقوق اجتماعی.

تبصره- داوران اقلیت‌های دینی موضوع اصل سیزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، باید متدین به دین خود باشند.

ماده 3- مرکز می‌تواند در رشته - گروه‌های زیر نیز داور حرفه‌ای جذب نماید. داوران حرفه‌ای در رشته‌های فنی و تخصصی برای انجام داورى در هیئت داورى جذب می‌شوند و امکان داورى حرفه‌ای منفرد آن‌ها جز با تراضی صریح طرفین وجود ندارد.

1. گروه امور مالی و حسابداری؛
2. گروه ساختمان و راهسازی؛
3. گروه فنی و صنعتی؛
4. گروه بازرگانی؛
5. گروه کشاورزی؛
6. گروه پزشکی؛
7. گروه فرهنگ و هنر؛
8. گروه علوم اجتماعی، روان‌شناسی و مشاوره؛
9. گروه ارتباطات و فناوری اطلاعات؛
10. گروه انرژی؛ پ

تبصره - رشته - گروه های موضوع این مقرره هر ساله با پیشنهاد اداره کل و پس از طرح در شورای مشورتی به روزرسانی می شود. از میان رشته - گروه های موضوع این مقرره، رشته های مورد نیاز بر اساس نیازهای روز حوزه داورى تعیین می شود.

ماده 4 - نیازسنجی داورى عمومى و تخصصى توسط اداره کل تهیه و پس از طرح در شورای مشورتی به تصویب رئیس مرکز می رسد.

ماده 5 - اعطای پروانه داورى منوط به استعفا از مناصب قضائى، اطلاعاتى، امنیتی، نظامى و انتظامى و یا فعالیت در شوراهاى حل اختلاف است. در مورد وکلا، سردفتران و کارشناسان، تمدید پروانه داورى منوط به تودیع پروانه وکالت، کارشناسى یا سردفترى است.

ماده 6 - جذب داوران حرفه ای به صورت آزمونى و بدون آزمون خواهد بود.

ماده 7 - اشخاصى که داراى سوابق علمى یا حرفه ای زیر هستند، از شرکت در آزمون معاف اند:

1. ده سال سابقه قضاوت؛
2. پانزده سال سابقه برای وکلا، اعضاى هیئت علمى دانشگاه در رشته های مورد نظر، کارکنان ادارى محاکم و شوراهاى حل اختلاف و اعضاى آن، سردفتران اسناد رسمى، نمایندگان حقوقى ادارات بر اساس مقررات ماده 32 قانون آیین دادرسى مدنى مصوب سال 1379؛
3. دارندگان سطح 4 حوزه یا دانشنامه دکترى در رشته های مندرج در ماده 2 این شیوه نامه؛

ماده 8 - پذیرفته شدگان آزمون داورى و متقاضیان بدون آزمون، پس از موفقیت در ارزیابى شایستگى و دریافت تأییدیه صلاحیت عمومى از حفاظت و اطلاعات برای شروع دوره آموزش ابتدای فعالیت معرفى می شوند.

تبصره - داوطلبانى که داراى حداقل ده سال سابقه قضائى یا داراى درجه استادى در دانشگاه باشند از ارزیابى و مصاحبه و شرکت در دوره آموزشى بدو خدمت معاف اند.

ماده 9 - هیئت ارزیابى شایستگى در دادگستری کل استان تشکیل می شود و اعضاى آن عبارت است از:

1. رئیس کل دادگستری استان یا معاون توسعه حل اختلاف وی (به عنوان رئیس)؛
2. یک حقوق دان آشنا به مسائل داورى به انتخاب مرکز؛
3. یک نفر روان شناس به انتخاب رئیس کل دادگستری استان؛
4. رئیس اداره یا کارشناس داورى معاونت به عنوان دبیر، بدون حق رأی؛

ماده 10 - رئیس هیئت برای انجام ارزیابى در داورى تخصصى، از یک نفر کارشناس رسمى دادگستری در رشته مربوطه با حق رأی دعوت می نماید.

ماده 11 - ارزیابى شایستگى در دو زمینه دانشى (60 امتیاز) و شخصیتى - مهارتى (40 امتیاز) صورت می گیرد. شرط قبولى، کسب حداقل 60 درصد امتیاز در هر دو زمینه است.

تبصره - ارایه گواهی شایستگى با نصاب امتیاز لازم در زمینه شخصیتى - مهارتى از مؤسساتى که به طور تخصصى به عنوان کانون ارزیابى شایستگى فعالیت دارند و فهرست آنها توسط مرکز اعلام شده، پذیرفته می شود.

ماده 12 - مواد ارزیابى شایستگى در زمینه دانشى از قرار زیر است:

الف - داورى عمومى

1. حقوق مدنی (ضریب 2)
2. حقوق تجارت (ضریب 1)
3. حقوق داورى (ضریب 3)
4. آیین دادرسی مدنی (ضریب 2)
5. فقه (ضریب 2)
6. اصول فقه (ضریب 1)

ب- در داورى‌هاى تخصصی، بر اساس نیاز حوزه تخصصی مربوطه تعیین می‌شود.

ماده 13- برای رسیدگی به اعتراض متقاضیان نسبت به تصمیمات هیئت ارزیابی شایستگی، هیئت تجدیدنظر ارزیابی شایستگی در مرکز تشکیل می‌شود و اعضای آن عبارت است از:

1. رئیس یا معاون قضائی مرکز یا یکی از قضات دارای پایه نه قضائی (به‌عنوان رئیس)؛
2. یک حقوق‌دان آشنا به مسائل داورى به انتخاب رئیس مرکز؛
3. یک روان‌شناس به انتخاب رئیس مرکز؛
4. مدیرکل حفاظت شوراها، داورى و میانجی‌گری؛
5. مدیرکل توسعه امور داورى و میانجی‌گری (به‌عنوان دبیر).

ماده 14- مهلت اعتراض به تصمیم هیئت ارزیابی شایستگی، بیست روز از تاریخ ابلاغ تصمیم آن است.

ماده 15- آرای هیئت تجدیدنظر ارزیابی شایستگی با نظر اکثریت معتبر می‌باشد و قطعی است.

پ- آموزش ابتدا و ضمن خدمت

ماده 16- طول دوره آموزشی با توجه به سوابق حرفه‌ای و علمی متقاضیان، بنا به پیشنهاد شورای مشورتی حداکثر 6 ماه است و سرفصل‌های آموزشی و ساعات و نحوه اجرای آن با توجه به دوره‌های عمومی و تخصصی داورى تعیین می‌شود.

ماده 17- مرکز می‌تواند اجرای دوره آموزشی ابتدای خدمت را به معاونت، کانون داورى و یا مراکز علمی و دانشگاهی معتبر تفویض نماید.

ماده 18- قبولی در آزمون پایان دوره آموزشی، منوط به کسب میانگین امتیاز 14 از 20 است.

ماده 19- آموزش ضمن خدمت توسط معاونت یا کانون‌های داورى بر اساس ضوابط اعلامی مرکز به‌عمل می‌آید.

ت- صدور، تمدید و لغو پروانه داورى حرفه‌ای

ماده 20- پس از موفقیت در دوره آموزش ابتدای خدمت با لحاظ معافیت مندرج در تبصره ماده 8 این شیوه‌نامه، برای متقاضیان، پروانه داورى با امضای رئیس مرکز صادر می‌شود. مدت اعتبار پروانه سه سال است و در صورت بقای شرایط داورى و داشتن عملکرد کمی و کیفی مناسب، هر سه سال یکبار تمدید می‌شود.

تبصره- اعتبار پروانه، قائم به شخص و غیرقابل انتقال است.

ماده 21- مرکز برای هر یک از داوران شناسه مخصوصی تعریف می‌کند که نشان‌دهنده استان، شهرستان و هویت آن‌هاست.

ماده 22- برای داوران حرفه‌ای فاقد مؤسسه، نهاد داوری ناظر اعم از سازمان، مرکز یا مؤسسه تعیین می‌شود. تعیین نهاد داوری ناظر با همکاری معاونت و پس از تشکیل کانون داوری با همکاری کانون انجام می‌شود.

ماده 23- نظارت نهاد داوری ناظر صرفاً از حیث امور اداری، علمی، آموزشی و مشورتی است.

ماده 24- در صورت صدور حکم قطعی از هیئت رسیدگی به تخلفات داوری مبنی بر لغو پروانه، یا صدور حکم قطعی محکومیت در هر نوع جرایم عمدی در حال انجام داوری یا به سبب آن و یا ارتکاب جرایم عمدی درجه 5 و بالاتر حسب مورد، پروانه داوری توسط مرکز لغو می‌گردد. بررسی شرایط این ماده بر عهده هیئت موضوع ماده 13 این شیوه‌نامه است.

ث- صدور، تمدید و لغو پروانه نهادهای داوری

ماده 25- موافقت اصولی برای تأسیس مؤسسه داوری با رعایت تبصره 2 ماده 6 دستورالعمل به فردی اعطا می‌شود که سابقاً پروانه داوری حرفه‌ای دریافت نموده و بر اساس جدول ضمیمه شماره یک این شیوه‌نامه در حوزه قضائی مربوطه، واجد بالاترین امتیاز باشد. در صورت عدم تمایل فرد دارای بالاترین امتیاز، موافقت اصولی بر اساس اولویت امتیاز کسب شده، به شخص یا اشخاص بعدی اعطا می‌شود.

تبصره- نیازسنجی تعداد مؤسسات در حوزه‌های قضائی بر اساس تعداد جمعیت و ورودی پرونده‌های حقوقی توسط اداره کل تعیین می‌شود و پس از تصویب رئیس مرکز اعمال می‌گردد.

ماده 26- داورانی که موفق به دریافت موافقت‌نامه اصولی شده‌اند، مکلف‌اند ظرف حداکثر سه ماه از تاریخ ابلاغ آن، نسبت به ثبت مؤسسه طبق مقررات حاکم بر مؤسسات غیرتجاری، تأمین مکان، تجهیزات و نیروی اداری برای راه‌اندازی مؤسسه بر اساس ضوابط ضمیمه شماره دو این شیوه‌نامه اقدام نمایند. در غیر این صورت موافقت‌نامه اخذ شده کلاً لم یکن محسوب و به متقاضی دارای بالاترین امتیاز بعدی اعطا می‌شود.

تبصره- مهلت مقرر در این ماده در صورت احراز عذر موجه، فقط برای یکبار حداکثر به مدت سه ماه قابل تمدید است.

ماده 27- اعتبار پروانه، قائم به شخص و غیرقابل انتقال است. مؤسسه داوری مکلف است در زمان دریافت پروانه، یکی از داوران حرفه‌ای دارای شرایط را به عنوان کفیل مؤسسه معرفی نماید تا در وقت ضرورت نسبت به مدیریت مؤسسه اقدام کند.

ماده 28- پس از تأیید رعایت استاندارد فضا و تجهیزات مؤسسه توسط کارشناس معاونت (مطابق کاربرگ‌های ضمیمه شماره 3 و 4) و احراز ثبت مؤسسه، مراتب جهت صدور پروانه تأسیس مؤسسه داوری به مرکز ارسال می‌گردد.

ماده 29 - مدت اعتبار پروانه سه سال است و در صورت بقای شرایط و داشتن عملکرد کمی و کیفی مناسب، هر سه سال یکبار توسط مرکز تمدید می‌شود.

ماده 30 - در پایان هر سال برای هر یک از داوران و نهادهای داوری کارنامه ارزیابی عملکرد بر اساس معیارهایی نظیر حسن رفتار و رعایت شئون داوری، میزان فعالیت، پایبندی به قوانین و مقررات داوری به‌ویژه درباره تعرفه حق الزحمه، وضعیت اتقان آرا و زمان رسیدگی صادر می‌شود و مبنای تمدید یا عدم تمدید پروانه قرار می‌گیرد.

ماده 31- مرکز برای هر یک از مؤسسات داوری شناسه مخصوصی تعریف می‌کند که نشان‌دهنده استان، شهرستان و شماره آنهاست.

ماده 32- احراز شرایط مقرر در ماده 25 این شیوه‌نامه بر عهده هیئت موضوع ماده 9 و احراز شرایط مندرج در مواد 26 و 28 بر عهده معاونت است.

ماده 33- بررسی شرایط و صدور مجوز و تمدید آن درباره مراکز و سازمان‌های داوری، بر اساس مقررات ماده 6 دستورالعمل، در هیئت ارزیابی شایستگی مراکز و سازمان‌های داوری با ترکیب زیر به عمل می‌آید:

1. رئیس مرکز (به‌عنوان رئیس)؛
2. یک داور ممتاز به انتخاب رئیس مرکز؛
3. یک حقوق‌دان آشنا به مسائل داوری به انتخاب رئیس مرکز؛
4. مدیرکل حفاظت شوراها، داوری و میانجی‌گری؛
5. مدیرکل توسعه امور داوری و میانجی‌گری (به‌عنوان دبیر).

ماده 34- شرایط موضوع ماده 24 این شیوه‌نامه، با لحاظ مقررات ناظر به اشخاص حقوقی، در مورد لغو پروانه نهادها و مؤسسات داوری نیز قابل اجرا است.